

Teodora Hrib
Nordul și noi

Copyright © Teodora Hrib
Copyright © TRITONIC 2018 pentru ediția prezentă.

Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de a reproduce fragmente din carte.

TRITONIC

Str. Coacăzelor nr. 5, București
e-mail: editura@tritonnic.ro
www.tritonnic.ro

Tritonic București apare la poziția 18 în lista cu Edituri de prestigiu recunoscut în domeniul științelor sociale (lista A2) (CNATDCU):
http://www.cnatdcu.ro/wp-content/uploads/2011/11/A2_Panel41.xls

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HRIB, TEODORA

**Nordul și noi : perspective politico-militare în țările Europei de Nord : implicații
posibile pentru strategia apărării naționale a României**/Teodora Hrib – București:

Tritonic Books, 2018

Conține bibliografie

ISBN: 978-606-749-376-4

355

Coperta: ALEXANDRA BARDAN

Editor: BOGDAN HRIB

Comanda nr. 230/noiembrie 2018

Bun de tipar: noiembrie 2018

Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului,
este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

Teodora Hrib

NORDUL ȘI NOI

**PERSPECTIVE POLITICO-MILITARE ÎN ȚĂRILE EUROPEI DE NORD.
IMPLICAȚII POSIBILE PENTRU STRATEGIA APĂRĂRII NAȚIONALE
A ROMÂNIEI**

t...
TRITONIC

Cuprins

Argument	9
Capitolul 1. Premise și perspective metodologice existente în Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019	26
1.1. Fundamente și bază legală	28
1.2. Relația funcțională dintre apărare și securitate. Interferențe	36
1.3. Radiografia conceptelor strategice: interese și valori naționale, riscuri, amenințări și vulnerabilități	47
1.4. Resurse	55
1.5. Obiective strategice. Perspective ale Strategiei Naționale de Apărare a Țării	58
Capitolul 2. Conținutul și dinamica strategiilor de asigurare a apărării naționale în statele din Nordul Europei	77
2.1. Contexte ale definirii strategiilor de apărare ale statelor nord-europene – istorice, geopolitice și geostrategice	79
2.2. Criterii de analiză a documentelor oficiale	90
2.2.1. Tipologia documentelor	91
2.2.2. Doctrina. Concepte strategice	93

2.2.3. Pilonii apărării și securității. Obiective strategice	96
2.2.4. Acoperirea valențelor privind apărarea și securitatea în cadrul documentelor analizate	99
2.2.5. Relația cu entitățile internaționale din sfera apărării și securității	100
2.2.6. Resurse naționale	101
2.2.7. Bugetul destinat apărării	103
2.2.8. Particularități	107
Capitolul 3. Modelul strategic al țărilor Europei de Nord	124
3.1. Modalități de asigurare a apărării și securității statelor Europei de Nord	126
3.2. Ecuația Nordului Europei	128
3.3. Statele baltice – repere strategice	133
3.4. Modelul strategic al țărilor Europei de Nord	142
3.4.1. Note comune și mecanisme de cooperare între țările nordice	143
3.5. Perspective politico-militare ale statelor Europei de Nord	154
Capitolul 4. Implicații posibile pentru strategia apărării naționale a României	166
4.1. Implicații strategice	167
4.2. Propuneri de acțiune	182
Concluzii	188
Bibliografie	201
Anexa 1. Harta geografică a cooperării regionale în Nordul Europei	215
Anexa 2. Harta cooperării regionale NB8	216

Anexa 3. Liga Hanseatică la 1400 – perioada Uniunii de la Kalmar	217
Anexa 4. Glosar de concepte	218
Anexa 5. Glosar de acronime	223

Capitolul 1. Premise și perspective metodologice existente în Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019

Acest prim capitol este dedicat analizării documentului strategic de referință în plan național, raportat la perioada cercetată, adică Strategia Națională de Apărare a Țării (SNAp) pentru perioada 2015-2019.

Analiza cu privire la SNAp 2015-2019 are la bază modelul oferit de strategul Arthur F. Lykke Jr., conform căruia o strategie se bazează pe trei piloni fundamentali – resurse, concepte strategice și obiective strategice.

Modelul de cercetare oferit de Arthur F. Lykke Jr. nu poate să fie unul viabil fără prezentarea fundamentului și bazei legale a elaborării SNAp 2015-2019, fără să amintim de relația funcțională dintre apărare și securitate, cele două concepte care se regăsesc în documentul strategic sau fără să punctăm interferențele care apar între aceste două concepte.

Pe parcursul întregului capitol am realizat o radiografie a principalelor concepte strategice care se regăsesc în SNAp 2015-2019: interese și valori naționale, riscuri, amenințări și vulnerabilități. O parte importantă a fost dedicată pilonului cu privire la resursele naționale, iar ultimul subcapitol a fost rezervat obiectivelor strategice ale SNAp 2015-2019 și perspectivelor Strategiei după 2019.

La nivel general, pentru a fi utilă oamenilor de stat, celor care se ocupă cu arta guvernării și conducerii statului, o strategie a apărării și/sau securității teoretizează, prin trimitere la istorie, pentru a explica fenomene recente și a face previziuni, după cum menționează teoria profesorului Gregory D. Foster²⁹. Ne-am raportat la această teorie deoarece este mai mult decât viziunea unui membru al comunității academice. Este opinia unui practician, absolvent al celebrei West Point și veteran al războiului din Vietnam, unul dintre cei care au avut ocazia să participe la implementarea, pe teren, a deciziilor oamenilor politici.

O asemenea abordare pragmatică este esențială în elaborarea unei strategii, chiar și pe termen mediu, cum este cea a apărării României. Un asemenea mod de a trata o situație poate fi inspirat din modelul oferit de profesorul și strategul Arthur F. Lykke Jr.³⁰, bazat, așa cum am mai spus, pe cunoașterea a trei piloni fundamentali: resurse, concepte strategice și obiective strategice.

O detaliere academică a acestui model a fost realizată, la nivel național, de Luciana Alexandra Ghica și Marian Zulean³¹. Cei doi cercetători consideră că fiecare pilon trebuie identificat prin intermediul existenței sau nu a răspunsurilor clare la întrebări simple: „*Obiectivele trebuie să explice clar ce trebuie realizat, conceptele strategice trebuie să explice cursul de acțiune, cum trebuie îndeplinite obiectivele, iar resursele trebuie să explice ce fel de mijloace trebuie puse la dispoziție pentru a îndeplini obiectivele*”³².

²⁹ Profesor la National Defense University, Washington D.C., *A conceptual Foundation for the Development of Strategy*. Disponibil la <http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/statecraft-strategy-and-ethics-a-noetic-trinity>

³⁰ Profesor la US Army War College.

³¹ *Politica de securitate națională*, Ed. Polirom, Iași, 2007, pp.47-49.

³² L. A. Ghica, M. Zulean, *Politica de securitate națională*, Ed. Polirom, Iași, 2007, p. 49.

O cercetare care vizează Strategia Națională de Apărare a Țării, indiferent de anul în care aceasta este elaborată, are la bază legea fundamentală a statului, Constituția României³³, care garantează valorile și interesele naționale³⁴. La aceasta se adaugă documentul legislativ cu privire la planificarea apărării, precum și programul de guvernare. Este și cazul SNAp 2015-2019.

Cele trei elemente pornesc de la definiția de bază a conceptului de apărare națională, așa cum este prevăzută în legislația de resort. Menținerea definiției, la nivel politic, a conceptului de apărare națională pentru perioada 2015-2019 cu aceeași din 1994³⁵ reprezintă, în opinia mea, unul dintre punctele pozitive ale SNAp. Și aceasta deoarece, într-un domeniu strategic precum cel al apărării și securității, volatilitatea interpretării fundamentului conceptelor poate reprezenta o vulnerabilitate.

Desigur, definirea conceptului de apărare, așa cum este făcută la nivel politic, înglobează nuanțele existente la nivel științific³⁶, care cuprind atât latura de securitate, cât și cea militară a conceptului de apărare. În acest sens, unul dintre volumele de referință, la nivel național, este „*Tratat de Știință Militară*”, elaborat de cercetătorii

³³ Constituția României, 2003, art. I, alin. 3, disponibil la www.ccr.ro/constitutia-romaniei-2003.

³⁴ Ibidem.

³⁵ Legea apărării naționale a României nr. 45, cu modificările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial nr. 172/ 7 iulie 1994, disponibil la www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.frame.

³⁶ „Ansamblu de măsuri și acțiuni de natură diferită, menite să asigure climatul de liniște și siguranță necesare dezvoltării și prosperității interne împotriva unor factori perturbatori externi și interni, care ar încerca să afecteze libertatea și independența națională și socială, iar în cazul în care s-ar produce o agresiune armată, indiferent de forma și amploarea ei, să-i confere capacitatea de a riposta în mod oportun și eficient” în dr. Ilie Marin, *Tratat de Știință Militară*, Vol. 2, Ed. Militară, București, 2001, Cap. 20, p.15.

Secției de Știință Militară ai Academiei Oamenilor de Știință din România.

Elaborarea SNAp, ca document programatic, ține de resortul instituției prezidențiale. Astfel, conform legislației în vigoare³⁷, SNAp este „documentul de bază care fundamentează planificarea aplicării la nivel național”³⁸. Președintele României trebuie ca, în termen de șase luni de la depunerea jurământului, să prezinte Senatului și Camerei Deputaților, reunite în ședință comună, o nouă Strategie, care este dezbătută și aprobată prin hotărâre a Parlamentului României. Documentul, însă, trebuie să fie în deplină concordanță cu programul de guvernare, care este elaborat de puterea executivă, ce poate fi de altă culoare politică decât cea care l-a sprijinit să ajungă în funcția de Președinte al statului.

Elementele prezentate pot fi redactate schematic printr-o piramidă triunghiulară echilaterală, de altfel, ceea mai stabilă figură geometrică. Astfel, edificiul legal al domeniilor apărării și securității se sprijină pe trei piloni fundamentali, care formează baza acestuia:

- Constituția României;
- Legea privind planificarea apărării;
- Programul de guvernare.

Am justificat acest raționament, reducând la minimum necesar prezentarea etapei descriptive.

Constituția României

Cu privire la Constituția României³⁹, m-am raportat la ultima variantă a acestui act fundamental, cea aprobată prin referendumul din octombrie 2003.

³⁷ Legea 203/2015 privind planificarea apărării, publicată în Monitorul Oficial nr. 555 din 2015.

³⁸ Ibidem, art.4.(1)

³⁹ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 767 din 31 octombrie 2003, disponibil și la www.ccr.ro/constitutia-romaniei-2003.

Prima Constituție de după Revoluția din 1989 a fost adoptată în anul 1991. Ulterior, în anul 2003, revizuirea legii fundamentale a statului a fost necesară pentru a o adapta la noile realități politice și sociale, în conformitate cu obiectivele majore ale statului: aderarea la UE și NATO. Revizuirea Constituției a fost parțială, fără modificări ale conceptelor de bază. Din punctul de vedere al domeniului de referință, însă, a introdus o modificare esențială față de varianta din 1991, prin eliminarea prevederilor cu privire la serviciul militar obligatoriu.

Această eliminare a prevederilor din Constituție va determina, doi ani mai târziu, în octombrie 2005, ca Parlamentul României să voteze Legea 395/2005 privind suspendarea pe timp de pace a serviciului militar obligatoriu și trecerea la serviciul militar pe bază de voluntariat⁴⁰.

La rândul său, aceasta a fost actualizată prin Legea 223/2010 pentru modificarea art. 4 din Legea nr. 395/2005 privind suspendarea pe timp de pace a serviciului militar obligatoriu și trecerea la serviciul militar pe baza de voluntariat⁴¹.

Important de subliniat este, însă, că serviciul militar obligatoriu a fost, conform legii, suspendat, ceea ce permite, în viitor, în funcție de decizia autorităților și în urma votului cetățenilor, să fie reintrodus. O asemenea decizie presupune, așadar, o nouă revizuire a Constituției.

Chiar dacă au fost eliminate prevederile cu privire la serviciul militar obligatoriu, apărarea țării rămâne o îndatorire fundamentală

⁴⁰ Legea 395/2005 privind suspendarea pe timp de pace a serviciului militar obligatoriu și trecerea la serviciul militar pe baza de voluntariat, disponibil în Monitorul Oficial nr. 1155 din 20 decembrie 2005.

⁴¹ Legea 223/2010, disponibil în Monitorul Oficial, Partea I nr. 792 din 26 noiembrie 2010 și la www.dreptonline.ro/legislatie/legea_223_2010_modificare_395_2005_suspendarea_timp_pace_serviciul_militar_obligatoriu_trecerea_voluntariat.php

a cetățenilor României, conform art. 55 din Constituție. Astfel, cetățenii au dreptul și obligația de a apăra țara⁴², condițiile privind îndeplinirea îndatoririlor militare fiind stabilite prin lege organică⁴³.

De asemenea, esențial pentru domeniul de referință este faptul că în Constituția României există referire la SNAp⁴⁴, fără să existe referiri la un document programatic similar pentru securitatea națională.

La momentul elaborării prezentului volum, se afla în dezbatere publică oportunitatea unei noi revizui a Constituției României. Elementele aflate în discuție, cu privire la conceptul de familie, nu determină modificări asupra noțiunilor cu impact asupra apărării și securității.

Legea 203/2015 privind planificarea apărării

Referitor la Legea 203/2015 privind planificarea apărării, aceasta are o importanță esențială deoarece a consolidat atât rolul instituțiilor statului în formularea politicii de apărare, cât și controlul civil asupra apărării.

Documentul legislativ stipulează care sunt autoritățile statului cu prerogative în privința apărării naționale precum și îndatoririle acestora cu privire la elaborarea documentelor relevante cu privire la apărare.

Se poate constata că legiuitorii și strategii României au avut grijă ca aceste documente programatice să formeze un lanț interconectat. Pe de-o parte, acest lanț implică toate instituțiile statului cu prerogative în sfera apărării. Pe de altă parte, acoperă un interval de termen mediu spre lung, care asigură o continuitate în

⁴² Constituția României, 2003, art. 55. Disponibil la www.ccr.ro/constitutia-romaniei-2003.

⁴³ Ibidem.

⁴⁴ Ibidem, art 65.alin 2(f).

planificarea apărării indiferent de situația apărută în urma alegerilor prezidențiale sau legislative.

Astfel, după cum am menționat, Președintele României are îndatorirea de a elabora SNAP și a supune documentul aprobării Parlamentului României. Astfel, Strategia acoperă o perioadă de cinci ani, adică durata unui mandat prezidențial.

La rândul său, Guvernul României elaborează Programul de guvernare, care acoperă, prin obiective, priorități și acțiuni concrete, un mandat de patru ani.

Ulterior, Ministerul Apărării Naționale elaborează Carta Albă a Apărării, care are un orizont de acoperire de patru ani. În următoarea etapă, MAPN elaborează Strategia Militară a României, cu un orizont de timp de patru ani și Directiva de planificare a apărării, cu un orizont de timp de trei ani. În baza acestei Directive, același minister elaborează programele majore pentru modernizarea și înzestrarea Armatei, instruire la pace, executarea serviciului de luptă și intervenție, precum și pregătirea pentru participare la misiuni.

În strânsă corelare cu Programul de guvernare, Legea 203/2015 privind planificarea apărării stipulează numitorul comun al apărării, securității și politicii externe: consolidarea profilului în cadrul NATO, în calitate de stat aliat și dezvoltarea contribuției la Politica de Securitate și Apărare Comună, în calitate de stat membru al UE.

De altfel, actualizarea legislației în materie de planificare a apărării a fost necesară pentru a ne alinia cu cerințele aliate, în conformitate cu *NATO Defence Planning Process*⁴⁵, cerințele de capacități fiind prevăzute în Legea 203/2015 privind planificarea apărării⁴⁶.

⁴⁵ Disponibil la www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49202.htm.

⁴⁶ Legea 203/2015 privind planificarea apărării, art. 8, alin 5.

De asemenea, documentul legislativ stipulează cooperarea cu celelalte „componente ale forțelor armate (...) altele decât Armata”⁴⁷ în privința planificării propriilor capacități și alocări de resurse. Este vorba despre capacități non-militare ce nu intră în portofoliul MAPN.

Un alt element important este implicarea decidenților politici în planificarea apărării prin evaluări periodice la nivelul CSAȚ.

Programul de guvernare

Programul de guvernare vine să completeze baza edificiului legal al domeniilor apărării și securității. Documentul pentru perioada 2017-2020, precum și cel actualizat pentru 2018-2020, reprezintă un mix între măsurile pentru implementarea Politicii de apărare și cele pentru implementarea Politicii Guvernului privind Securitatea Națională până în anul 2020.

Acesta are menirea de a trasa direcțiile de acțiune inclusiv pentru domeniul de referință. Din acest punct de vedere, reprezintă un amestec între elemente strategice, obiective și măsuri pe termen scurt și mediu, precum și proiecții până în orizontul anului 2026.

Elementele strategice cu privire la domeniile apărării și securității enumerate în document sunt:

- Consolidarea parteneriatelor strategice, în special cel cu SUA;
- Consolidarea participării României la procesele politice, decizionale și de planificare a apărării la nivel NATO și UE;
- Acționarea, la nivel NATO și UE, în vederea conștientizării importanței stabilității regionale în sud-estul Europei și a regiunii Mării Negre;
- Continuarea participării la exerciții și activități de instruire în comun;
- Intensificarea pregătirii pentru funcționarea corespunzătoare,

⁴⁷ Legea 203/2015 privind planificarea apărării, art.17.

pe teritoriul României, a structurilor aliate de comandă și control⁴⁸;

- Proiectarea viziunii României privind securitatea regională în conținutul PSAC.

Aceste elemente strategice le confirmă pe cele din Strategie și le completează, în conformitate cu evoluțiile desfășurate de la publicarea SNAP și până la anunțarea programului executivului.

În privința proiecțiilor pentru următorii zece ani în domeniul de referință, Programul de guvernare 2017 – 2020, cel la care ne-am raportat pe parcursul cercetării desfășurate, stipula că Armata României va fi transformată, dezvoltată și înzestrată⁴⁹.

Remarcăm că Programul de guvernare, elaborat ulterior SNAP 2015-2019, este mult mai detaliat cu privire la elementele definitorii ale dezvoltării Armatei României pe următorii ani, comparativ cu SNAP 2015-2019. Aceasta din urmă este limitativă în privința elementelor referitoare la „transformarea” și „dezvoltarea” Armatei României, decalajul de timp dintre elaborarea celor două documente, în paralel cu evoluțiile internaționale, ducând la astfel de diferențe.

Acestor măsuri subsumate continuității strategice în cadrul NATO și UE se adaugă alte cinci obiective sau direcții de acțiune:

- Creșterea capacității operaționale a forțelor armate;
- Implementarea unui management optim al resurselor de apărare;

⁴⁸ Este vorba despre Comandamentul Diviziei Multinaționale pentru Sud-Estul Europei; Unitatea de Integrare a Forțelor NATO și Modulul dislocabil al NATO de comunicații și informatică.

⁴⁹ „În scopul realizării graduale a capabilităților asumate, politica de apărare trebuie să conducă la asigurarea condițiilor pentru implementarea Programului privind transformarea, dezvoltarea și înzestrarea Armatei României până în anul 2026”, Programul de guvernare 2017-2020, publicat în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 496/29.VI.2017, p. 46.

- Pregătirea profesională și calitatea vieții personalului militar;
- Revitalizarea industriei de apărare;
- Pregătirea populației și teritoriului și gestionarea interinstituțională a crizelor de tip militar sau de securitate.

Toate aceste obiective au prevăzute diferite măsuri, enunțate în termeni absolutizați, ce trebuie implementate de către autoritățile de resort. Ne referim la termeni enunțați în mod mult prea general, care permit interpretări și derapaje de la atingerea obiectivelor. Printre acești termeni care rețin atenția se află: „viziune”, „echilibru corect”, „proporție echilibrată”, „standard corect al calității vieții”, „derularea unor demersuri de dezvoltare a gradului de pregătire a populației”⁵⁰.

După cum am menționat, în descrierea bazei edificiului legal cu privire la apărare și securitate am pornit de la Constituția României, unde există referire la SNAP, dar nu și la o strategie națională de securitate⁵¹. În lipsa acestei prevederi, atât instituția prezidențială, cât și puterea executivă au apelat la îmbinarea dintre politicile apărării și securității.

Astfel, Programul de guvernare 2017-2020 cuprinde, în continuarea *Politicii de apărare*, o secțiune cu privire la *Politica Guvernului privind Securitatea Națională pentru perioada 2017-2020*⁵².

Documentul pornește de la referiri cu privire la războiul hibrid și riscurile specifice acestuia, „care s-au manifestat activ în proximitatea estică a României”⁵³. Printre aceste riscuri se numără:

- Spionaj;

⁵⁰ Programul de guvernare 2017-2020, publicat în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 496/29.VI.2017, p. 46 – 49.

⁵¹ Constituția României, 2003, art.65, alin 2(f), disponibil la www.ccr.ro/constitutia-romaniei-2003.

⁵² Programul de guvernare 2017-2020, publicat în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 496/29.VI.2017, p. 48.

⁵³ Ibidem.

- Activități informativ-operative;
- Provocări de tip militar clasic sau asimetric;
- Amplificarea unor fenomene infracționale conexe, specifice criminalității organizate transfrontaliere (trafic de armament, trafic de droguri, de ființe umane, contrabandă cu produse puternic accizate, spălare de bani, finanțarea mascată a terorismului sau a operațiunilor de tip hibrid etc).

Conform acestui capitol din Programul de guvernare 2017-2020, direcțiile de acțiune pe linie de securitate⁵⁴ fac referire la conceptele fundamentale, precum valori, interese sau simboluri naționale, care trebuie apărute. Aceste direcții de acțiune derivă din riscurile enunțate anterior și vizează toată gama de verbe care exprimă acțiuni ferme, precum: a apăra, a contracara, a preveni, a combate, a proteja, a asigura, a gestiona, a consolida.

Acestora li se adaugă prevederile referitoare la inițierea, actualizarea, modificarea și completarea cadrului legislativ din sfera securității naționale, executivul acoperind întreaga gamă de acțiuni și punând un accent deosebit pe nominalizarea principiilor care stau la baza acestor modificări legislative, ba chiar repetând, în diferite forme, aceste principii. De altfel, acestea sunt principii generale, universal valabile și care, oricum, nu pot lipsi de la fundamentul cadrului legislativ. Exemple în acest sens sunt: „condițiile stricte ale respectării Constituției și a legislației în vigoare” sau „respectarea și apărarea drepturilor și libertăților fundamentale”⁵⁵.

1.2. Relația funcțională dintre apărare și securitate. Interferențe

Dezbaterile la nivel academic, dar și cele din rândul practicienilor, cu privire la actualizarea definițiilor conceptelor de apărare

⁵⁴ Programul de guvernare 2017-2020, publicat în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 496/29.VI.2017, p. 49.

⁵⁵ Ibidem.

și securitate sunt departe de a fi finalizate. Nenumăratele studii de specialitate, cercetări și direcții de gândire pornesc, însă, de la definițiile primare.

Astfel, apărarea este văzută ca o acțiune de ripostă la un atac, la o acțiune ostilă, în timp ce securitatea este starea de a te pune la adăpost de o ripostă.

Cele două concepte fac parte din categoria bunurilor colective, adică a acelor bunuri care, „dacă sunt alocate unui individ dintr-un grup înseamnă că sunt alocate tuturor indivizilor din același grup”⁵⁶.

Evoluțiile la nivel global demonstrează că, deși politica de apărare și cea de securitate sunt diferite din punct de vedere al scopurilor și mijloacelor, acestea nu pot fi implementate separat, fără a se ține cont de complementaritatea dintre ele.

Evoluțiile la care am făcut referire obligă la mai multă eficiență din punct de vedere al implementării, ceea ce determină ca cele două politici să fie tratate complementare. Nu putem face abstracție de faptul că cele două politici se completează și, împreună, duc la întregirea unei abordări comprehensive.

Această abordare este evidențiată, la nivelul NATO, prin Conceptul Strategic pentru apărarea și securitatea membrilor Organizației Tratatului Atlanticului de Nord⁵⁷, care stipulează cele trei sarcini fundamentale esențiale ale Alianței, în conformitate cu dreptul internațional și în acord cu conceptul de apărare și descuajare. Aceste sarcini fundamentale sunt următoarele:

- Apărare colectivă: Aliații se vor sprijini întotdeauna împotriva atacurilor, în conformitate cu articolul 5 din Tratatul

⁵⁶ D. Colas, Larousse – Dicționar de gândire politică, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2003, p.41.

⁵⁷ Conceptul Strategic pentru apărarea și securitatea membrilor Organizației Tratatului Atlanticului de Nord, disponibil la www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_publications/20120203_strategic-concept-2010-eng.pdf.

de la Washington⁵⁸. Acest angajament rămâne ferm și obligatoriu. NATO va descuraja și va apăra împotriva oricărei amenințări de agresiune și împotriva provocărilor apărute în domeniile apărării și securității în cazul în care acestea amenință securitatea fundamentală a aliaților individuali sau a Alianței în ansamblu.

- Management de criză, printr-un mix de capacități politice și militare de abordare a întregului spectru al crizelor – înainte, în timpul și după conflicte. Aceste instrumente vor ajuta la gestionarea crizelor în curs de dezvoltare care pot afecta securitatea Alianței (înainte de a se ajunge la conflict), precum și pentru stoparea conflictelor în curs de desfășurare, în cazul în care acestea afectează securitatea Alianței. De asemenea, aceste instrumente sunt utilizate de Alianță și pentru a contribui la consolidarea stabilității în situații post-conflict, în situația în care acest lucru contribuie la securitatea euro-atlantică.
- Securitatea prin cooperare: Alianța este afectată și poate afecta evoluțiile politice și de securitate dincolo de frontierele sale. Alianța se va angaja activ în consolidarea securității internaționale, prin parteneriat cu țările relevante și cu alte organizații internaționale, prin contribuția în mod activ la controlul armelor, la neproliferare și dezarmare și prin menținerea politicii ușilor deschise pentru aderarea la Alianță a tuturor democrațiilor europene care respectă standardele NATO.

De asemenea, această abordare complementară la care am făcut referire devine vizibilă, din ce în ce mai puternic, la nivelul UE, dimensiunea securitate-apărare a Uniunii având trei componente:

⁵⁸ *The North Atlantic Treaty (1949)*, disponibil la www.nato.int/nato-static_fl2014/assets/pdf/stock_publications/20120822_nato_treaty_en_li-ght_2009.pdf;

a. Strategia Globală de politică externă și securitate a UE (SGUE), prezentată la 28 iunie 2016⁵⁹, având ca obiective principale:

- Răspunsul la crize și conflicte externe;
- Dezvoltarea capacităților de care dispun partenerii;
- Protejarea Europei.

Și următoarele direcții de acțiune:

- Reziliența statelor și a societăților de la estul și sudul UE;
- Ordini regionale bazate pe cooperare;
- Guvernanța globală pentru secolul XXI;
- Securitatea Uniunii;
- Abordarea integrată a conflictelor.

Partea complementară a SGUE cu NATO este cea referitoare la consolidarea palierului civil în vederea gestionării crizelor, astfel încât UE să poată fi capabilă să acționeze acolo unde nu este necesară intervenția militară.

În noiembrie 2016, a fost prezentat Planul de implementare a SGUE, având trei obiective, care confirmă complementaritatea abordării binomului apărare-securitate:

- Consolidarea profilului civil și militar al UE;
- Consolidarea cooperării cu partenerii;
- Evitarea duplicării cu NATO.

Aceste obiective vor fi considerate îndeplinite de către oficialii UE în măsura în care se va concretiza Procesul de Cooperare Permanentă Structurată (PESCO) și se va extinde finanțarea grupurilor tactice de luptă (EUBGS)⁶⁰, forțe militare de dimensi-

⁵⁹ Disponibil la <https://europa.eu/globalstrategy/en/global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union> și www.mae.ro/node/1882.

⁶⁰ Disponibil la www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/Battle-groups.pdf.